

dat de ladingen niet explodeerden. Er werd tegen de oprukkende Duitsers van Nederlandse kant niet veel weerstand geboden (in totaal sneuvelden acht man¹), met uitzondering van een punt aan de Hoogeveense vaart en van de sector bij Nieuwolda in de provincie Groningen. In die provincie hadden de Duitsers nogal last van de brugvernielingen. Hun pantsertrain die, van zwaar geschut voorzien, via Groningen tot dicht bij de Afsluitdijk moest opstomen om er de bunkers van Kornwerderzand onder vuur te nemen,² bracht het niet verder dan tot Winschoten.

Kolonel Veenbaas die zich op de ochtend van 10 mei om half zes van Leeuwarden naar Norg begeven had, kwam op grond van de berichten, hoe schaars ook, alras tot de conclusie dat er geen houden meer aan was. Om tien uur gaf hij order, terug te trekken naar de Afsluitdijk die, zoals wij in ons vorig deel vermeldde, gedekt werd door een zwakke stelling – de z.g. Wonsstelling, welke bezet was door een versterkt bataljon. De terugtocht verliep betrekkelijk vlot, zij het dat enkele van de meest oostelijk opgestelde detachementen niet meer wegkwamen. De Duitsers konden het tempo niet bijhouden; in gevorderde auto's of per fiets bleven de Nederlandse troepen hun vóór. Bij de Afsluitdijk ontstond in de namiddag van de 10de mei 'een geweldige opstopping'.³ Wat daar aan troepen aankwam, werd doorgezonden naar de Wieringermeerpolder; het bataljon in de Wonsstelling kreeg evenwel een aanvulling van twee compagnieën. Ook hier werd, als in de Grebbelinie, bij één gelegenheid een terugtrekkende Nederlandse colonne van de stelling uit door eigen troepen beschoten die haar voor Duitsers hielden. Het werd evenwel 11 mei voor de eerste Duitsers uit de richting Leeuwarden de Wonsstelling naderden. Zaterdagmorgen even na half acht hadden zij, van Groningen uit, de Friese hoofdstad bereikt.⁴ Daar was hun voorhoede door enkele politie-functionarissen verheugd begroet: zij dachten dat de Engelsen gearriveerd waren.⁵ Zo weinig wist men, zo groot was het optimisme.

De meeste Drenten, Groningers en Friezen werden door de snelle Duitse opmars totaal verrast. Drie gehele provincies (op de eerste maatregelen die het Duitse militaire bestuur hier en elders trof, komen wij in het volgende deel terug) waren vrijwel zonder slag of stoot prijsgegeven – in anderhalve dag bezet. Het was nauwelijks te verwerken. In Groningen liet het bestuur van de Nederlandse Christen-Studentenvereniging (NCSV) de leden door

¹ A.v., p. 69. ² Verslag, nov. 1940, 'Ontsporingen en vernielingen', p. 6 (Sectie krijgsgeschiedenis, archieven, groep III, pak 2-C, no. 2). ³ Van der Wiel: *Noordelijke provincies*, p. 53. ⁴ Nierstrasz: *Algemeen Overzicht*, p. 206. ⁵ Verslag: *Die 1. Kavallerie-Division im Westen*, 10.5.40-29.6.40 (CDI, 3.0832).